

מדינת ישראל

המשרד להגנת הסביבה

الوزارة لحماية البيئة
Israel Ministry of Environmental Protection

מחוז הדרום

3 בספטמבר 2023
י"ז באלול תשפ"ג
מס' מפעל: 328164
מס' מפגע: 23496484
מס' התראה: 23575860
סימוכין: 118/512/23

מר סאמי דראושה
מי העמק 2000 בע"מ
איכסאל 1692000

לכבוד
מר עאטף אבו עג'אג'י- מנכ"ל
נווה מדבר תאגיד מים בע"מ
העצמאות 47
באר שבע, 8420008

שלום רב,

הנדון: מתקן תפיסת שפכי חברון- סיכום שימוע

סימוכין:

1. מתקן תפיסת שפכי חברון - התראה לפי סעיף 11 לחוק מניעת מפגעים, התשכ"א-1961, וזימון להשמעת טענותיכם מיום 11.7.23
2. מכתבנו- "בהמשך למכתבנו מתקן תפיסת שפכי חברון - התראה לפי סעיף 11 לחוק מניעת מפגעים, התשכ"א-1961 וזימון להשמעת טענותיכם" מיום 26.7.23.
3. מכתבכם- "מתקן תפיסה שפכי נחל חברון - מענה מקדמי למכתבך", מיום 21.8.23.

בתאריך 27.8.2023 התקיים במחוז דרום של המשרד להגנת הסביבה (להלן: "המשרד"), שימוע לתאגיד המים והביוב "נווה מדבר" (להלן: "התאגיד").

משתתפים מטעם המשרד:

מר אמיר זלצברג – מנהל מחוז דרום.
עו"ד רוזי אטיס – יועצת משפטית, מחוז דרום.
עו"ד אספו אבבאו – עוזרת ליועצת משפטית, מחוז דרום.
ד"ר רננה אילן – מנהלת תחום תשתיות, מחוז דרום.
גבי שלומית כורס- מנהלת תחום פיקוח ואכיפה, מחוז דרום.
גבי אסנת מלכה – מרכזת בכירה מים ושפכים, מחוז דרום.
מר עידן רותם – מרכז איכות אוויר, מחוז דרום.
מר עומר אשורי – סטודנט תחום פיקוח ואכיפה, מחוז דרום.

משתתפים מטעם תאגיד "נווה מדבר":

מר עאטף אבו עג'אג'י- מנכ"ל.
עו"ד אביב ברנט – יועץ משפטי.
עו"ד נעם זלצר – יועץ משפטי.
מר ח'אלד אבו גנים – מהנדס התאגיד.
מר רועי גובי – מפקח מתקן התפיסה.

מטעם חברת "מי העמק 2000 בע"מ", המפעילה את מתקן תפיסת שפכי חברון, לא הגיעו נציגים.

2/...

Amirz@sviva.gov.il

08-6264000

רחוב התקווה 4
באר שבע 8410102

מדינת ישראל

-2-

א. רקע :

1. מתקן התפיסה של שפכי נחל חברון (להלן: "מתקן התפיסה") נמצא בבעלות תאגיד המים והביוב "נווה מדבר" ומופעל יחד ו/או לחוד עם חברת "מי העמק 2000 בע"מ". מתקן התפיסה ממוקם כ-600 מטרים מצפון מערב ליישוב מיתר וכ-1.3 ק"מ מהיישוב כרמים, וייעודו להוריד את עומס המוצקים המרחפים בשפכי חברון לרמה מספקת, אשר תאפשר העברתם להמשך טיפול במט"ש שוקת.
2. במהלך החודשים אפריל-מאי 2023 התקבלו עשרות תלונות ציבור במרכז המידע והמבצעים של המשרד להגנת הסביבה ובמוקד המועצה המקומית מיתר. הפונים מלינים על מפגעי ריח קשים, המפריעים להם בשגרת יומם.
3. ניתוח תלונות הציבור, לרבות תיאור אופי ועוצמת הריח, ובחינת הנתונים המטאורולוגיים בזמן קבלת התלונות, מצביע על קיומו של מפגע ריח חזק או בלתי סביר, אשר פגע באיכות חייהם של האנשים שגרים ועובדים באזור, שמקורו לכאורה, בפעילות מתקן התפיסה, אשר בבעלות התאגיד והחברה.
4. במספר מקרים תיעדו נציגי המשרד ואנשי היחידה הסביבתית נגב מערבי מפגעי ריח בעוצמות שונות בשטח הטיילת של שכונת הקבע במיתר, ברחובות הצפון-מערביים שלה, ובשטח קטע הכביש הסמוך למתקן התפיסה, כמפורט בהתראה אשר בסימוכין 1, ובמכתב אשר בסימוכין 2. תלונות ציבור המשיכו להגיע גם לאחר הוצאת ההתראה.
5. לאור האמור לעיל, זומנו נציגי התאגיד והחברה להשמיע טענותיהם טרם קבלת החלטה סופית בעניין.

ב. מהלך השימוע :

1. מנהל המחוז הציג את המשתתפים, סקר את העובדות כפי שהן מפורטות במסמכי ההתראה שבסימוכין, הבהיר את משמעות הליך השימוע, וציין את האמצעים המשפטיים העומדים לרשות המשרד. עוד ציין כי מטרת השימוע הינה לשמוע את טענות נציגי התאגיד.
2. מנהל המחוז סקר את תמצית הטענות שהועלו במסמכי ההתראה, תוך שימת דגש על מפגעי הריח שנוצרים ותלונות הציבור הרבות אשר הצטברו בעקבותיהם. הוא הסביר כי גם בסיוורם שבוצעו בידי נציגי המשרד והיחידה הסביבתית נגב מערבי תועדו המפגעים, וכי אלו מפרים לכאורה את החוק למניעת מפגעים, התשכ"א 1961, ועל כן נשלחה ההתראה לנציגי התאגיד והחברה.
3. מנהל המחוז הדגיש כי התייחסות המשרד למכתבכם (סימוכין 3), תהיה במסגרת שימוע זה, וכי לא תהיה אליו התייחסות מעבר לכך.
4. עו"ד ברנט טען כי יש צורך להתייחס לאירוע בפרופורציות הנכונות. לדבריו, לא התאגיד הוא שהקים את מתקן התפיסה או את מט"ש שוקת. עוד טען כי ישנה בעיה בהעברת הבעלות של המתקן מחורה אל התאגיד, כך לדבריו, נוצר מצב בו התאגיד קיבל אחריות ללא סמכות.
5. עו"ד ברנט הסביר שלמתקן התפיסה מגיעים שפכים מהשטחים שבאחריות הרשות הפלסטינית, כאשר שפכים אלו אינם עומדים בסטנדרט המקובל, שכן הם כוללים פסולת ביולוגית, כימית, חקלאית ועוד, אשר זורמות בתוך הנחל.
6. עו"ד ברנט טען כי התאגיד עושה כל שביכולתו למען תפעול תקין של מתקן התפיסה ולא חוסך באמצעים. עם זאת, מאז הוקם המתקן ב-2005, עוד טרם התאגיד קיבל אחריות על המתקן, לא טופל או תוחזק בצורה הולמת שלוקחת בחשבון את כמות הבוצה והשפכים אשר נקלטים בו.

3/...

Amirz@siva.gov.il

08-6264000

רחוב התקווה 4
באר שבע 8410102

מדינת ישראל

-3-

7. עו"ד ברנט טען כי רשות המים דרשה מהתאגיד לקחת את המתקן, חרף העובדה שהוא אינו בשטח הרשויות המתואגדות תחתיו. עוד ציין, כי עם קבלת אחריות על המתקן בחודש דצמבר 2020, ניהל התאגיד הליך משפטי מול הקבלן הקודם, במשך חצי שנה, בכדי לפנות אותו מהמתקן,
8. עו"ד ברנט ציין כי הריח הרע והמפגעים מקורם בשפכים ולא במתקן עצמו. הוא הסביר שהתאגיד נמצא כעת בשלבים האחרונים של שדרוג המתקן, ושסיומו אמור לתת פתרון לבעיית הריח. להערכתו התהליך אמור לקחת כשלושה חודשים.
9. עו"ד ברנט הסביר שישנו צורך בפינוי של הבוצה, ממנה נובע הריח, אל המטמנות, אך אלו אינן מקבלות כמויות כאלו גדולות של בוצה, שכן הן מעדיפות לקלוט פסולות אחרות. עו"ד ברנט ביקש את עזרת המשרד לצורך קליטת הבוצה במטמנות, שכן לדבריו למתקן התפיסה לא יהיה מה לעשות עם הבוצה, אם המשרד לא יחייב את המטמנות לקלוט אותה.
10. עו"ד ברנט ציין כי במקביל מבוצעות עבודות במט"ש שוקת במטרה להפחית את כמות המוצקים הנכנסת לתהליך ובכך את הצורך באפסון הבוצה במתקן, כאשר גם שם התאגיד בשלבי ביצוע מתקדמים.
11. מר אבו גנים ציין כי לפני כ-3 שנים נערך שימוע לתאגיד ולמועצת חורה בנוגע לדליפות ביוב חוזרת במאסף שבין מתקן התפיסה למט"ש שוקת, בשימוע התאגיד התחייב להקמת מאסף מקביל, עמד בלוחות הזמנים ומאז המצב השתפר משמעותית. הוא טען שהתאגיד קיבל את המתקן במצב רעוע וגם בזמן שקודמיהם היו במתקן ניתנו הבטחות לשדרוגו, מפני שהוא מקבל כמות מוצקים שהיא הרבה מעל לספיקת התכן שלו, אך בפועל לא בוצע דבר.
12. מר אבו גנים הסביר שהציוד למתקן התפיסה מגיע מחוץ לישראל ושחלקי החילוף אינם מוצרי מדף, דבר המשפיע על משך הטיפול בכל בעיה במתקן. עוד הסביר שכרגע מבוצע תהליך שדרוג למתקן שיימשך עוד כשלושה חודשים (עד סוף חודש נובמבר 2023).
13. מנהל המחוז שאל האם לאחר סיום השדרוג יסתיימו מפגעי הריח. לכך השיב מר אבו גנים שכאשר המתקן יעבוד כשורה, לא אמורים להיות מפגעי ריח.
14. מר אבו גנים הסביר שבעיה משמעותית נוספת קשורה להצטברות כמויות גדולות של בוצה. הוא ציין כי המתקן מקבל כ-20 אלף קוב ביום, ויודע לטפל בכאלף קוב בשעה. עם זאת, אין הגעה של השפכים בצורה סדירה, ולכן נוצר עומס על הדיקנטר, וכך גולשת בוצה למאגרי השיקוע. הוא הסביר שהפילטר פרס החדש, יחד עם שיקום המתקן הקיים, אמור לתת פתרון לבעיית גלישת הבוצה לבריכות השיקוע.
15. מנהל המחוז שאל האם אפשר להניח שלאחר השדרוג כל הבוצה לא תשהה בשטח האתר יותר מיום אחד, וניתן יהיה לפנותה עוד באותו היום לאתרי ההטמנה. מר אבו גנים השיב שאכן כן, ושהריח הרע נוצר כרגע מהישארות הבוצה במתקן לתקופה ארוכה. מר אבו גנים טען שהמטמנות מסרבות לעיתים לקבל את החומר ממתקן התפיסה, וכאשר הם נאלצים להשאירו במתקן, הבוצה גורמת למפגעי ריח.
16. מר אבו גנים ציין שבכדי לטפל במפגעי הריח, ישנו צורך לבצע אכיפה במקורות שמהם מגיעים השפכים. לכך הוסיף עו"ד ברנט כי הוא פנה בנושא למשרד ראש הממשלה, שם הסבירו שהם לא יכולים לעשות דבר בנידון.
17. עו"ד ברנט הוסיף כי התאגיד אינו שולט בכמות ובאיכות השפכים שמגיעים, כאשר הכמויות רק הולכות וגדלות. לכך הוסיף מר אבו גנים שהוא נפגש עם מספר יועצים בכדי למצוא פתרון שימנע כניסת בוצה למט"ש שוקת, וכי הוא מאמין שעד לסוף השנה הם ימצאו פתרון.
18. מנהל המחוז שאל האם החסם לשדרוג המתקן הוא חסם כלכלי. לכך השיב עו"ד ברנט כי הוא אינו חושב שיש חסם כלכלי, אך ציין שהתאגיד באופן יחסי מתנהל עם מעט כסף, ואף החליט להסיט משאבים ממקומות אחרים לטובת טיפול בנושאי הריחות ממתקן התפיסה.

מדינת ישראל

-4-

19. מנהל המחוז שאל, בהנחה שאכן אין מחסום כלכלי, האם חלק מהתקלות במתקן נגרמות כתוצאה מתחזוקה לא מתאימה והפנה כדוגמה לדוח של חברה חיצונית משנת 2021 שציין מגוון תקלות תחזוקה בתחום החשמל. לכך השיב מר אבו גנים שאכן קיימות תקלות הנובעות ממצב הציוד והתשתיות אך להערכתו תוך שלושה חודשים התקלות יפתרו עם סיום השדרוג.
20. לבקשת מנהל המחוז התאגיד מתחייב תוך שלושה חודשים ובמקביל לסיום השדרוג, לשלוח דו"חות של גורם מקצועי, שיצביע על כך שכלל המערכות באתר (כגון שפכים, בוצה, חשמל) תקינות ומתוחזקות כהלכה.
21. מר גובי ציין כי בימים אלו המתקן מקבל שפכים שריכוז ה-TSS בהם הוא סביב 19 אלף מ"ג/ליטר במוצע ליום, דבר הנמצא מעבר ליכולת של המתקן. הוא הסביר שגם אם המתקן יעבוד ללא תקלות, אין לו את היכולת להתמודד עם כמויות שכאלו.
22. בשלב זה אנשי התאגיד שבו וביקשו מנציגי המשרד לסייע במציאת פתרון לכמויות הבוצה, שכן לטענתם המטמנות מסרבות לקבל את הכמויות הללו. מר אבו עג'אג' הדגיש שנושא הכמויות יהווה חסם משמעותי לפתרון הבעיה גם לאחר השדרוג.
23. מנהל המחוז הדגיש שעל התאגיד, כמי שאחראי על המתקן, החובה לדאוג שלא ייווצרו בו מפגעי ריח, ועליו למצוא פתרון לבעיה זו.
24. עו"ד ברנט טען כי התאגיד עושה ככל יכולתו בנושא זה. עוד הוסיף כי לדעתו אין הגיון בפניו למטמנה רחוקה יותר, וכי על המטמנות הקרובות לקבל את החומר ממתקן התפיסה.
25. מר אבו עג'אג' הסביר כי לתפיסתו המדינה הטילה על התאגיד משימות שחורגות מתפקידו, איתן הוא אינו יכול להתמודד עם הכלים העומדים לרשותו. עוד הוסיף כי לתפיסתו המשרד להגנת הסביבה הינו שותף של התאגיד, אך הוא איננו מוכן שהמשרד יאשים אותו במה שאין ביכולתו לטפל.
26. עו"ד ברנט ביקש להוסיף לפרוטוקול השימוע כי התאגיד מבקש את עזרת המשרד בטיפול במקור יצירת השפכים, בכדי לשפר את איכותם וכמותם טרם ההגעה למתקן.

ג. סיכום :

1. המשרד רואה בחומרה רבה את ההפרות כפי שפורטו לעיל.
2. המשרד רשם בפניו את טענותיהם של נציגי התאגיד, כמפורט לעיל.
3. מנהל המחוז הדגיש כי המשרד רואה את התאגיד כגורם חיובי המוביל לשיפור הטיפול בשפכים בנגב. מנהל המחוז ציין כי הוא מבין שהטיפול במתקן התפיסה דורש התמודדות מול אתגרים רבים. עם זאת, לא ניתן לקבל מצב בו ימשיכו להיגרם במשך תקופה ארוכה מפגעי ריח קשים לתושבי הסביבה. עוד הדגיש כי אם מטמנה איננה מוכנה לקלוט את כל כמויות הבוצה ממתקן התפיסה, על התאגיד למצוא פתרון אחר כגון לפנותם למטמנה אחרת, גם אם הינה רחוקה יותר.
4. התאגיד התחייב עד לסוף חודש נובמבר 2023 לסיים את עבודות השדרוג של המתקן, ולאחר מועד זה התחייב שלא תהיה בוצה באתר שאינה מפונה עוד באותו היום.

5/...

Amirz@sviva.gov.il

08-6264000

רחוב התקווה 4
באר שבע 8410102

מדינת ישראל

המשרד להגנת הסביבה

الوزارة لحماية البيئة
Israel Ministry of Environmental Protection

מחוז הדרום

-5-

ד. החלטה:

1. התאגיד התחייב להעביר לעיון נציגי המשרד תוך שלושה חודשים דו"ח של חברה חיצונית, שמצביע על כך שהמתקן לאחר השדרוג מתוחזק ומתופעל כהלכה. במידה ויידרש התאגיד בזמן נוסף, יעביר בקשתו לקבלת ארכה בכתב ולפחות חודש לפני תום המועד שניתן. המשרד ישהה את החלטתו לגבי המשך ביצוע פעולות אכיפה לעניין זה עד לקבלת דוח כאמור.
2. לפיכך החל מסוף חודש נובמבר 2023 המשרד לא יקבל עוד טיעונים הקשורים למצב התשתיות במתקן או למצב בו קיבל לידיו התאגיד את המתקן.
3. המשרד רואה באי ההגעה לשימוע של מפעילת המתקן, חברת מי העמק 2000 בע"מ, כויתור על זכותה להשמיע טענותיה מול המשרד. על כן, המשרד שומר על זכותו לקבל החלטה בנושא זה בהעדרם, לרבות נקיטת צעדי אכיפה. יובהר כי חברת מי העמק 2000 בע"מ נדרשת לעמוד בדרישות החוק ובכלל זה למנוע מפגעי ריח מפעילות המתקן.

בברכה,

אמיר זלצברג
מנהל מחוז דרום

העתקים חיצוניים:

מר שמעון מזוז - ראש מועצה מקומית מיתר
מר ניר זמיר – ראש מועצה אזורית בני שמעון
מר חזי ליפשיץ – מנהל רשות המים

העתקים פנימיים:

מר גיא סמט - מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה
מר יצחק בן דוד - סמנכ"ל בכיר, אשכול אכיפה והסברה, המשרד להגנת הסביבה
גבי שולי נזר - סמנכ"לית בכירה, אשכול תעשיות, המשרד להגנת הסביבה
גבי נטע ליפמן – מ"מ סמנכ"לית בכירה למשאבי טבע, המשרד להגנת הסביבה
גבי רעות רבי - ראש אגף איכות אוויר ושינוי אקלים, המשרד להגנת הסביבה
מר אמיר ארז - ראש אגף מים ונחלים, המשרד להגנת הסביבה
מר יוסי בר - מנהל המשרה הירוקה

העתקים במחוז:

גבי צפי בן שאול
ד"ר רננה אילן
גבי שלומית כורם
מר עידן רותם
גבי אסנת מלכה
מר גיא נחושתן
גבי איילת בסקינד
עו"ד אורטל אביב צברי
עו"ד רוזלין אטיס

Amirz@sviva.gov.il

08-6264000

רחוב התקווה 4
באר שבע 8410102